

Mapa de les cultures

En els atlas clàssics hi sol haver en primer lloc un mapa físic dels territoris, amb els seus accidents geogràfics. Després, un mapa polític, on es dibuixen en colors diversos les diferents realitats polítiques i administratives. I encara després, molts altres mapes possibles: el de les carreteres, el dels conreus, el de les religions, el de les llengües, el de les cultures... Al segle XXI, aquests mapes són potser més difícils de fer, perquè les llengües, les cultures i les religions, entre moltes altres coses, estan barrejades més o menys en un mateix territori. Però, metafòricament, aquesta imatge pròpia d'un atlas de mitjan segle XX encara em serveix.

Em sembla que podem defensar, a hores d'ara, que aquests mapes, encara que siguin d'uns mateixos territoris, tenen una autonomia entre ells. Per dir-ho d'una manera, el mapa polític no és el resultat automàtic del mapa físic, no pel fet d'haver-hi un riu o una serralada passa a haver-hi obligatòriament una frontera política. Ni evidentment el fet d'haver-hi una frontera fa que apareguin muntanyes o que els rius deixin de fluir. Entre els dos mapes hi ha relació, però no és obligada. De la mateixa manera, no és automàtica la relació entre el mapa polític i el mapa de les cultures. L'existència d'una realitat cultural única no significa necessàriament que hagi de coincidir amb un espai polític únic. I l'existència d'un espai polític unitari no hauria de significar –tot i que de vegades es faci l'esforç perquè sigui així– la creació d'un espai cultural uniforme i equivalent. Hi ha relació entre el mapa de les cultures i el mapa polític, però hi ha també autonomia. Perquè en el fons el mapa polític no és la conseqüència

Vicenç
Villatoro

Escriptor

únicament ni sobretot d'una realitat geogràfica ni tampoc la conseqüència automàtica de l'existència d'una realitat cultural prèvia. El mapa polític, el dibuixa fonamentalment la voluntat de les persones, dins del marc que dibuixen la realitat geogràfica, la història, la cultura, la llengua i moltes més realitats que hi participen però no determinen.

Aquesta reflexió em sembla especialment necessària a hores d'ara perquè

en el mapa de les llengües i les cultures del món hi ha una realitat que surt i ha de sortir, que és la llengua i la cultura catalanes, amb les denominacions que siguin tradicionals a cadascun dels territoris on es parla. Aquesta llengua i aquesta cultura surten en els mapes culturals, en el mapa de les cultures realment existents, sigui quin sigui l'estatus polític d'aquests territoris. Hi sortia sota el franquisme, quan l'únic estatus polític era el pur sotmetiment

a una dictadura. Existeix a hores d'ara, quan aquests territoris tenen situacions polítiques diferents, des de l'estatalitat andorrana fins a les autonomies hispàniques. I hi sortirà també en el futur, sigui quina sigui l'evolució política de cadascun d'aquests territoris, excepte que la llengua i la cultura hi siguin anorreades.

Podem dir també una cosa semblant d'una altra manera: hi ha persones i partits polítics que tenen projectes diferents i contradictoris sobre com han de sortir aquests territoris on es parla la mateixa llengua, junts o per separat, en la pàgina del mapa polític. Hi tenen dret, tots ells. I la democràcia és el sistema de triar quin d'aquests projectes polítics volen els ciutadans d'aquests territoris. Però tots ells, tinguin el projecte que tinguin, vulguin el que vulguin i siguin el que siguin a les pàgines de l'atles dedicades al mapa polític, poden col·laborar i treballar junts perquè en l'altre mapa, el de les cultures, aquesta cultura con-

tinuï sent-hi, ben viva i ben visible. I jo crec que ho han de fer.

És cert, la supervivència d'una cultura demana avui dia el compromís amb ella d'un poder polític suficient. Per tant, hi ha una relació entre els dos mapes. El polític i el cultural. Però no és una relació unívoca, forçada, automàtica, fatal. Vull dir amb això que, al meu parer, sigui quina sigui l'evolució política de Catalunya, sigui quina sigui la seva articulació o desarticulació política amb els altres territo-

ris que comparteixen llengua i cultura, han d'existir organismes i plataformes públiques de col·laboració en el terreny cultural, on gent que pensa diferent en termes polítics pugui treballar junta per la cultura compartida, sense que això hagi de ser políticament sospitosos ni s'hagi de fer per estricta vocació política. Són dos mapes diferents. I el cultural comú no el podem perdre, si creiem en la cultura. En aquesta cultura.